

Deklarace o pokroku a rozvoji v sociální oblasti

New York, 11. 12. 1969

Valné shromáždění,
u vědomí závazku, který přijali členové Organizace spojených národů v souladu s Chartou, aby jednali jak společně, tak jednotlivě na podporu zvyšování životní úrovně, plné zaměstnanosti a podmínek pokroku a rozvoje v ekonomickém a sociálním řádu,
znovu potvrzujíc svou víru v lidská práva a základní svobody a v zásady míru, důstojnosti a hodnotu lidské osobnosti a sociální spravedlnosti vyhlášených v Chartě,
připomínajíc zásady Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodních paktů o lidských právech, Deklarace o právech dítěte, Deklarace o poskytnutí nezávislosti koloniálním zemím a národům, Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace, Deklarace Spojených národů o odstranění všech forem rasové diskriminace, Deklarace o propagaci ideálů míru, vzájemného respektování a porozumění mezi národy u mládeže, Deklarace o odstranění diskriminace žen a rezolucí Organizace Spojených národů,
přihlížejíc k normám o sociálním pokroku vyhlášeným již v konstitutivních aktech, úmluvách, doporučeních a rezolucích Mezinárodní organizace práce, Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství, Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, Světové zdravotnické organizace, Fondu spojených národů pro pomoc dětem a ostatních příslušných organizací,
přesvědčeno, že člověk může plně uspokojit své tužby pouze ve spravedlivém sociálním řádu a že je proto velmi nutné urychlit všude ve světě sociální a ekonomický pokrok, čímž se přispěje k zajištění míru a mezinárodní solidarity,
přesvědčeno, že mír a mezinárodní bezpečnost na jedné straně a sociální pokrok a ekonomický rozvoj na druhé straně spolu úzce souvisejí a vzájemně se ovlivňují,
přesvědčeno, že mírové soužití, přátelské vztahy a spolupráce mezi státy s různými společenskými, ekonomickými a politickými systémy mohou napomáhat sociálnímu rozvoji,
zdůrazňujíc vzájemnou závislost ekonomického rozvoje a sociálního rozvoje v rámci širšího procesu růstu a vývoje, jakož i význam strategie komplexního rozvoje, který by bral plně v úvahu na všech úrovních sociální aspekty tohoto rozvoje,
konstatujíc s politováním nedostatek pokroku pokud jde o sociální situaci ve světě, přes úsilí států a mezinárodního společenství,
uznávajíc, že odpovědnost za rozvoj rozvojových zemí připadá především těmto zemím a uznávajíc naléhavou nutnost snížit a nakonec odstranit existující rozdíl mezi životní úrovní zemí ekonomicky vyvinutějších a zemí rozvojových a že k tomuto cíli přísluší členským státům sledovat vnitřní a zahraniční politiku na podporu sociálního pokroku v celém světě a především pomáhat rozvojovým zemím urychlit jejich ekonomický růst,
uznávajíc, že je naléhavé věnovat věci míru a sociálního pokroku prostředky, které jsou vynakládány na zbrojení a jimiž je plýtváno na udržování konfliktů a ničení,
vědomo si přínosu vědy a techniky pro uspokojování potřeb společných celému lidstvu,
soudíc, že základním úkolem všech států a všech mezinárodních organizací je odstranit ze společnosti všechna zla a všechny překážky, které stojí v cestě sociálnímu pokroku, především nerovnost, vykořisťování, válku, kolonialismus a rasismus,
přejíc si, aby veškeré lidstvo pokročilo k realizaci těchto cílů a překonalo všechny překážky, které tomu brání,
slavnostně vyhláshuje tuto Deklaraci o pokroku a rozvoji v sociální oblasti a žádá, aby byla podniknuta akce v národním i mezinárodním měřítku, aby tato deklarace sloužila za společný základ pro politiku sociálního rozvoje.

První část

Zásady

Čl. 1

Všechny národy, všechny lidské bytosti, bez rozdílu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, státní příslušnosti, národnostního původu, rodinného nebo sociálního postavení, politického nebo jiného přesvědčení, mají právo žít důstojně a užívat svobodně plodů sociálního pokroku a musejí ze své strany k tomuto pokroku přispívat.

Čl. 2

Rozvoj a pokrok v oblasti sociální se zakládají na respektování důstojnosti a hodnoty lidské osobnosti a musejí zajistit podporu lidských práv, jakož i sociální spravedlnosti, což vyžaduje:

a) okamžité a definitivní odstranění všech forem nerovnosti, vykořisťování národů a jednotlivců, kolonialismu, rasismu včetně nacismu a apartheidu a jakékoliv jiné politiky a ideologie, které jsou v

rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů;

b) uznání a účinnou realizaci občanských a politických práv, jakož i práv ekonomických, sociálních a kulturních bez jakékoli diskriminace.

Čl. 3

Za základní podmínky pokroku a rozvoje v sociální oblasti se považují:

- a) národní nezávislost založená na právu národů na sebeurčení;
- b) zásada nevměšování do vnitřních záležitostí států;
- c) respektování suverenity a územní celistvosti států;
- d) stálá suverenita každého národa nad svým bohatstvím a svými přírodními zdroji;
- e) právo a odpovědnost každého státu a každého národa určovat si zcela svobodně své vlastní cíle sociálního rozvoje, stanovovat své vlastní priority a volit si v souladu se zásadami Charty Organizace spojených národů prostředky a metody umožňující dosáhnout jich bez jakéhokoliv zasahování zvenčí;
- f) mírové soužití, mír, přátelské vztahy a spolupráce mezi státy, bez rozdílů existujících mezi jejich sociálními nebo politickými systémy.

Čl. 4

Rodina, jakož základní prvek společnosti a přirozené prostředí pro růst blahobytu všech jejích členů, a především dětí a mládeže, musí být podporována a chráněna, aby mohla plně zastávat odpovědnost ve společnosti. Rodiče mají výhradní právo svobodně a ve vší odpovědnosti určovat počet zrození a jejich časové rozložení.

Čl. 5

Pokrok a rozvoj v sociální oblasti vyžadují plné využití lidských zdrojů, což zahrnuje především:

- a) podporu tvůrčích iniciativ ve vzdělaném veřejném mínění;
- b) šíření národních a mezinárodních informací s cílem rozvíjet u jednotlivců vědomí přeměn, ke kterým dochází v celé společnosti;
- c) aktivní účast všech prvků společnosti, jednotlivě nebo prostřednictvím sdružení, na definování a realizaci společných cílů rozvoje při plném respektování základních svobod uvedených ve Všeobecné deklaraci lidských práv;
- d) zajistit u znevýhodněných nebo okrajových vrstev obyvatelstva stejné šance na sociální a ekonomický pokrok, aby byla vytvořena skutečně integrovaná společnost.

Čl. 6

Sociální rozvoj vyžaduje, aby každému bylo zajištěno právo na práci a svobodnou volbu práce. Pokrok a rozvoj v sociální oblasti vyžadují účast všech členů společnosti na produktivní a sociálně užitečné práci a, v souladu s lidskými právy a základními svobodami, jakož i zásadami spravedlnosti a sociální funkce vlastnictví, nastolení takových způsobů výroby, které by vyloučily jakoukoliv formu vykořisťování člověka, zajistily všem lidským bytostem stejné právo na majetek a vytvořily podmínky vedoucí k nastolení skutečné rovnosti mezi nimi.

Čl. 7

Rychlé zvýšení národního důchodu a bohatství a jejich spravedlivé rozdělování mezi všechny členy společnosti tvoří základ všeho sociálního pokroku a měly by proto být první starostí všech států a všech vlád.

Zlepšení postavení rozvojových zemí v mezinárodním obchodě, mezi jinými díky získání příznivých podmínek obchodu a spravedlivým a výhodným cenám pro odbyt výrobků rozvojových zemí, je nutné pro zvýšení národního důchodu a podpoře sociálního rozvoje.

Čl. 8

Každá vláda má zásadní úlohu a nejvyšší odpovědnost při zajištění sociálního pokroku a blahobytu obyvatelstva, při předvídání opatření sociálního rozvoje v rámci všeobecných plánů rozvoje, při podpoře a koordinaci nebo integraci veškerého úsilí vynaloženého v národním měřítku k tomuto cíli a provádění nutných přeměn v sociální struktuře. Při plánování opatření sociálního rozvoje je nutno brát patřičně v úvahu různost potřeb rozvojových oblastí a oblastí rozvinutých, jakož i oblastí městských a venkovských v každé zemi.

Čl. 9

Sociálním pokrokem a rozvojem se musí zabývat celé mezinárodní společenství, jednotnou mezinárodní akcí musí doplňovat úsilí vyvíjené v národním měřítku pro pozvednutí životní úrovně obyvatelstva.

Sociální pokrok a ekonomický růst vyžadují, aby byl uznán společný zájem všech národů na výzkumu, zachování, využití zón životního prostředí, jako je kosmický prostor, dno moří a oceánů a jejich půdní podloží, výhradně k mírovým účelům a ku prospěchu celého lidstva, nad rámcem národního zákonodárství, v souladu se zásadami a cíli Charty Organizace spojených národů.

Druhá část

Cíle

Pokrok a rozvoj v sociální oblasti musejí sledovat rovnoměrné zvyšování materiální i duchovní životní úrovně všech členů společnosti, při respektování a provádění lidských práv základních svobod, při realizaci těchto hlavních cílů:

Čl. 10

- a) Zajistit právo na práci na všech úrovních a právo každého organizovat odbory a sdružení pracujících a sjednávat kolektivní smlouvy, podporovat plnou produktivní zaměstnanost, odstraňovat nezaměstnanost a částečnou nezaměstnanost, vytvářet spravedlivé a příznivé pracovní podmínky pro všechny včetně zlepšení hygienických a bezpečnostních podmínek, zajistit spravedlivou odměnu za práci bez jakékoliv diskriminace, stanovit dosti vysokou minimální mzdu pro zajištění slušné životní úrovně, zajistit ochranu spotřebitele;
- b) odstranit hlad a podvýživu a zajistit právo na odpovídající výživu;
- c) odstranit chudobu, zajistit stálé zlepšování životní úrovně a spravedlivé rozdělování příjmů;
- d) plnit nejvyšší normy v oblasti zdravotnictví a chránit zdraví všeho obyvatelstva pokud možno zdarma;
- e) odstranit ngramotnost, zajistit všem právo na kulturu a vzdělání, bezplatné na všech úrovních a povinné na základním stupni, zvyšovat všeobecnou úroveň výchovy, kterou jednotlivec dostává po celý život;
- f) zajistit všem, a především osobám s nízkými příjmy a rodinám s velkým počtem dětí, uspokojivé bydlení a kolektivní služby. Pokrok a rozvoj v sociální oblasti musejí rovněž směřovat k postupné realizaci těchto základních cílů:

Čl. 11

- a) Zajistit úplné systémy sociálního zabezpečení a služby sociální ochrany, vytvářet a zlepšovat režimy sociálního zabezpečení a pojištění pro všechny osoby, které z důvodů nemoci, invalidity nebo stáří nejsou schopni užít se dočasně nebo trvale, s cílem zajistit těmto osobám, jejich rodinám a osobám, které jsou na nich závislé, odpovídající životní úroveň;
- b) chránit práva matky a dítěte, zajistit vzdělání a zdraví dětí, přijímat opatření na ochranu zdraví a blahobytu žen, především pracujících matek, v těhotenství a v době, kdy jsou jejich děti ještě malé, jakož i těch matek, jejichž mzda je jediným zdrojem příjmů rodiny, poskytovat ženám dovolenou a příspěvky v těhotenství a mateřství, se všemi zárukami pokud jde o jejich zaměstnání a mzdu;
- c) chránit práva a blahobyt dětí, starých osob, invalidů, zajistit ochranu tělesně a duševně postižených osob;
- d) vštěpovat mladým lidem a šířit u nich ideály spravedlnosti, míru, vzájemného respektování a porozumění mezi národy, podporovat plnou účast mládeže na procesu národního rozvoje;
- e) předvídat opatření sociální obrany a odstraňovat podmínky, které podporují zločiny a zločinnost, především zločinnost mládeže;
- f) působit, aby všichni jednotlivci, bez jakékoliv diskriminace, si uvědomovali svá práva a své povinnosti a aby se jim dostalo potřebné pomoci při provádění a zachování těchto práv. Pokrok a rozvoj v sociální oblasti musejí rovněž směřovat k realizaci těchto základních cílů:

Čl. 12

- a) Vytvářet podmínky pro rychlý a podporovaný sociální a ekonomický rozvoj, především v rozvojových zemích, změnou mezinárodních ekonomických vztahů a novými účinnými metodami mezinárodní spolupráce tak, aby rovnost šancí se stala výsadou jak národů, tak jednotlivců, které je tvoří;
- b) odstranit všechny formy diskriminace a vykořisťování a všechny ostatní praktiky a ideologie, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů;
- c) odstranit všechny formy cizího ekonomického vykořisťování, především vykořisťování, které provádějí mezinárodní monopoly, aby bylo obyvatelstvu všech zemí umožněno plně využívat výhod plynoucích z vlastních národních zdrojů. Pokrok a rozvoj v sociální oblasti musí konečně směřovat k realizaci těchto základních cílů:

Čl. 13

- a) Spravedlivě rozdělovat výhody vyplývající z vědeckotechnického pokroku mezi rozvinutými zeměmi a zeměmi rozvojovými a trvale rozšiřovat pole uplatňování vědy a techniky s cílem podporovat sociální rozvoj lidstva;
- b) realizovat harmonickou rovnováhu mezi vědeckotechnickým a materiálním pokrokem lidstva a pokrokem intelektuálním, duševním, kulturním a morálním;
- c) ochraňovat a zlepšovat životní prostředí. Třetí část - Prostředky a metody S přihlédnutím k zásadám

vyjmenovaným v této deklaraci vyžaduje realizace cílů pokroku a rozvoje v sociální oblasti mobilizaci nutných zdrojů národní a mezinárodní činnosti, přičemž důraz je kladen především na následující prostředky a metody:

Čl. 14

- a) Plánování za účelem pokroku a rozvoje v sociální oblasti, jakožto nedílné součásti plánování globálního vyváženého rozvoje;
- b) v případě potřeby přijetí národních systémů vypracování a aplikace sociální politiky a programů a podpora plánovaného regionálního rozvoje zainteresovanými zeměmi, jež bere v úvahu zvláštní podmínky a potřeby různých regionů, především rozvoje znevýhodněných oblastí anebo těch, jež zaostávají za dalšími částmi země;
- c) podpora základního a aplikovaného sociálního výzkumu, především mezinárodního srovnávacího výzkumu v oblasti plánování a provádění sociálního rozvoje.

Čl. 15

- a) Přijetí opatření schopných zajistit patřičnou účinnou účast všech složek společnosti na vypracování a provádění plánů a národních programů ekonomického a sociálního rozvoje;
- b) přijetí opatření majících za cíl zvýšit účast lidu na ekonomickém, sociálním, kulturním a politickém životě každé země díky činnosti národních vládních a nevládních orgánů, družstev, zemědělských sdružení, organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů, ženských a mládežnických organizací, především prostřednictvím národních a regionálních plánů sociálního a ekonomického rozvoje a rozvojem společenství s cílem zajistit plnou integraci národní společnosti, urychlit proces sociální mobility a upevnit demokratický režim;
- c) mobilizace veřejného mínění na národní a mezinárodní úrovni ve prospěch principů a cílů pokroku a rozvoje v sociální oblasti;
- d) šíření informací sociální povahy v národním a mezinárodním měřítku za účelem rozvoje vědomí přeměn u zainteresovaných, které zasahují celou společnost a výchovu spotřebitele.

Čl. 16

- a) Maximální mobilizace všech národních zdrojů a jejich racionální a účinné využívání, urychlené zvýšení produktivních investic v ekonomické a sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti, orientace společnosti na rozvojový proces;
- b) postupné zvyšování rozpočtových úvěrů a dalších zdrojů, které je potřebné vyčlenit pro financování sociálních aspektů rozvoje;
- c) realizace spravedlivého rozdělování národního důchodu, především využíváním fiskálního režimu a veřejných výdajů jako nástrojů spravedlivé distribuce a redistribuce důchodu s cílem podporovat sociální pokrok;
- d) přijetí opatření týkajících se zabránění úniku kapitálů rozvojových zemí, jež by mohl poškodit jejich ekonomický a sociální rozvoj.

Čl. 17

- a) Přijetí týkajících se urychlení industrializačního procesu, obzvláště v rozvojových zemích, s přihlédnutím k jeho sociálním aspektům v zájmu veškerého obyvatelstva, nastolení institucionálního a právního rámce, který by podpořil nepřerušovaný a diverzifikovaný nárůst průmyslového sektoru, opatření schopná odstranit nepříznivé sociální důsledky, jež by mohly vyplynout z urbanizace a industrializace včetně automatizace, udržení vhodné rovnováhy mezi rozvojem venkova a města a obzvláště opatření určená k ozdravení životních podmínek, především ve velkých průmyslových celcích;
- b) integrované plánování s cílem čelit problémům, které vyvolává urbanizace a městský rozvoj;
- c) vypracování úplných programů rozvoje venkova s cílem zvýšit životní úroveň venkovského obyvatelstva a usnadnit vztahy mezi městy a venkovem a takové rozložení obyvatelstva, jež by usnadnil vyvážený národní rozvoj a sociální pokrok;
- d) přijetí příslušných kontrolních opatření za účelem využívání fondů v zájmu společnosti. Realizace cílů pokroku a rozvoje v sociální oblasti vyžaduje rovněž využívání následujících prostředků a metod:

Čl. 18

- a) Přijetí vhodných legislativních, administrativních a dalších opatření s cílem zajistit všem nejenom občanská a politická práva, ale i plnou realizaci práv ekonomických, sociálních a kulturních, bez jakékoliv diskriminace;
- b) podpora sociálních reforem a reformy institucí na demokratickém základě a podpora vůle ke změnám, což jsou zásadní faktory pro odstranění všech forem diskriminace a vykořisťování a které mohou urychlit sociální a ekonomický rozvoj, především agrární reformu schopnou zajistit takový režim vlastnictví a využívání půdy, jež by co nejlépe sloužil cílům sociální spravedlnosti a ekonomického rozvoje;
- c) přijetí opatření týkajících se zvýšení a diverzifikace zemědělské produkce, především uplatňováním

demokratických agrárních reforem, zajištění adekvátního a vyváženého zásobování potravinářskými výrobky, spravedlivá distribuce těchto výrobků všemu obyvatelstvu a zlepšení úrovně výživy;

d) přijetí opatření pro zavedení programů výstavby laciných bytů za státní účasti jak ve venkovských oblastech, tak i v oblastech městských;

e) rozvoj a rozšíření dopravních a komunikačních sítí, především v rozvojových zemích.

Čl. 19

a) Bezplatné poskytování zdravotnických služeb všemu obyvatelstvu, jakož i vhodné zavedení preventivní a léčebné péče a služeb sociálního lékařství přístupných všem;

b) schvalování a uplatňování zákonů a předpisů s cílem vytvořit úplné regionální programy sociálního zabezpečení a služeb sociální ochrany a zlepšit a koordinovat stávající služby;

c) přijetí opatření ve prospěch migrujících pracujících a jejich rodin a poskytování jim služeb sociální ochrany v souladu s ustanoveními Úmluvy č. 97 MOP a s dalšími mezinárodními instrumenty týkajícími se migrujících pracujících;

d) přijetí opatření schopných zajistit readaptaci osob duševně či fyzicky nevyvinutých, především dětí a mladých lidí s cílem umožnit jim co nejdříve hrát užitečnou úlohu ve společnosti - tato opatření budou mít především za cíl zajistit zainteresovaným osobám potřebné léčení a protézy, vzdělání, odbornou a sociální orientaci, výchovu a selektivní uplatnění, jakož i jakoukoliv další požadovanou pomoc a - vytvořit takové sociální podmínky, aby postižené osoby netrpěly žádnou diskriminací z důvodů jejich postižení.

Čl. 20

a) Udělení úplných demokratických svobod odborům, svobody spolčování pro všechny pracující včetně práva na kolektivní vyjednávání a práva na stávku, uznání práva vytvářet další organizace pracujících, opatření týkající se zvyšující se účasti odborů na ekonomickém a sociálním rozvoji, účinná účast všech členů odborů na řešení ekonomických a sociálních otázek týkajících se jejich zájmů;

b) zlepšování podmínek hygieny a bezpečnosti pracujících prostřednictvím vhodných technických a legislativních ustanovení, jakož i vytváření žádoucích materiálních podmínek za účelem realizace těchto ustanovení, především zkracováním pracovní doby;

c) přijetí opatření schopných podporovat nastolení harmonických průmyslových vztahů.

Čl. 21

a) Výchova personálu a národních kádrů, především administrativního a řídicího personálu, odborníků a techniků, kteří jsou nezbytní pro sociální rozvoj a pro plány a politiku globálního rozvoje;

b) přijetí opatření za účelem urychlení rozvoje a zlepšení všeobecné výuky, odborné a technické a odborná výchova a přeškolení, jež by měly být bezplatně zajištěny na všech úrovních;

c) povýšení všeobecné úrovně školství, rozvoj a rozšíření národních informačních prostředků a jejich racionální využívání za účelem pokračování výchovy všeho obyvatelstva a podpora jeho účasti na činnosti sociálního rozvoje, konstruktivní využívání volného času obzvláště pokud jde o děti a dospívající;

d) vypracování politiky a opatření národní a mezinárodní povahy s cílem zabránit úniku kvalifikovaných pracovníků a napravit neblahé následky, jež vyvolává.

Čl. 22

a) Vypracování a koordinace politiky a opatření týkajících se posilování základních funkcí rodiny jakožto základní jednotky společnosti;

b) formulování a zavedení programů dle potřeby v oblasti populace v rámci národní demografické politiky a prostřednictvím služeb sociálního lékařství obsahujících výchovu, výchovu personálu a poskytování patřičných znalostí a prostředků rodinám, aby tyto mohly vykonávat své právo svobodně a se vši odpovědností si stanovit počet svých dětí a časový prostor mezi jejich narozením;

c) vybudování jeslí v zájmu dětí a pracujících rodičů. Realizace cílů pokroku a rozvoje v sociální oblasti vyžaduje používání následujících prostředků a metod:

Čl. 23

a) V rámci politiky OSN ve věci rozvoje stanovení cílů ekonomického růstu pro rozvojové země, jež by byly dostatečně vysoké pro zajištění citelného urychlení jejich tempa růstu;

b) poskytování zvýšené pomoci příhodnějším podmínkám, realizace cíle minimální pomoci 1 % z hrubého národního produktu ekonomicky vyspělých zemí, za ceny na trhu, všeobecné zpružnění podmínek půjček rozvojovým zemím snížením úrokové míry a udělením dlouhodobých dodatečných lhůt k plnění závazků splácení a ujistění, že tyto půjčky budou poskytovány na základě přísných sociálně ekonomických kritérií s vyloučením všech úvah politické povahy;

c) poskytování pomoci technické, finanční a materiální v co nejširší míře a za výhodných podmínek na bilaterálním i multilaterálním základě, jakož i zlepšení koordinace mezinárodní pomoci za účelem realizace sociálních cílů národních plánů rozvoje;

d) poskytování technické, finanční a materiální pomoci a výhodných podmínek rozvojovým zemím za

účelem usnadnění přímého využívání jejich národních zdrojů a jejich přírodního bohatství těmito zeměmi s cílem umožnit národům těchto zemí plně využívat jejich národních zdrojů;

e) rozšíření mezinárodních výměn založených na principech rovnoprávnosti a nediskriminace, opatření týkající se korekce pozice rozvojových zemí v mezinárodním obchodě díky spravedlivým podmínkám výměn, všeobecný nereciproční a nediskriminační systém preferencí pro vývozy rozvojových zemí do zemí rozvinutých, uzavření a uplatňování všeobecných a úplných dohod o základních výrobcích a financování příslušných regulačních zásob mezinárodními finančními institucemi.

Čl. 24

a) Intenzifikace mezinárodní spolupráce s cílem urychlit na mezinárodní úrovni výměnu informací, vědomostí a zkušeností týkajících se pokroku a rozvoje v sociální oblasti;

b) co nejširší mezinárodní spolupráce ve vědeckotechnické a kulturní oblasti a vzájemné využívání zkušeností zemí s rozdílnými ekonomickými a sociálními systémy a které dosáhly různé úrovně rozvoje, na základě vzájemné výhodnosti, jakož i přísného dodržování a respektování národní svrchovanosti;

c) zvýšené využívání vědy a techniky pro účely sociálního a ekonomického rozvoje, ujednání pro převod a výměnu technických vědomostí včetně praktických zkušeností a patentů do rozvojových zemí.

Čl. 25

a) Přijetí právních a administrativních opatření za účelem ochrany a vylepšování životního prostředí na národní a mezinárodní úrovni;

b) využívání a používání místních zdrojů v rámci příslušných mezinárodních režimů, především mimozemského prostoru a dna moří a oceánů, jakož i jejich podzemí mimo hranice národní jurisdikce, za účelem doplnění národních zdrojů v každé zemi, bez ohledu na její geografickou polohu zdrojů, jimiž disponuje pro zajištění pokroku a rozvoje v ekonomické a sociální oblasti, přičemž mimořádná pozornost bude věnována zájmům a potřebám rozvojových zemí.

Čl. 26

Odškodnění, především formou restitucí a reparací za škody sociální nebo ekonomické povahy vyplývající z aktů agrese a z nezákonného okupování teritoria agresorem.

Čl. 27

a) Realizace všeobecného a úplného odzbrojení a využívání postupně uvolňovaných zdrojů na účely ekonomického a sociálního pokroku a blahobytu obyvatelstva celého světa a především v zájmu rozvojových zemí;

b) přijetí opatření schopných podporovat odzbrojení včetně především úplného zákazu zkoušek jaderných zbraní, zákazu vývoje, výroby a skladování chemických a bakteriologických (biologických) zbraní a prevence před znečišťováním oceánů a vnitřních vod odpadky z jaderné produkce.